

ספרי מוסד הרב קוק

שיצאו לאור בשנים
תרצ"ז - תשל

נרשמו עלידי
נפתלי בן־מנחם

מוסד הרב קוק • ירושלים

✱

רשימה זו אינה דומה לרשימות אחרות המתפרסמות על-ידי הוצאות ספרים, ביניהן גם רשימות שונות של מוסד הרב קוק שיצאו עד עכשיו.

כמה מעלות לרשימה זו :

הספרים נרשמו לפי כללי הרישום המקובלים בספריות הגדולות בעולם כולו, כללים שרובם משמשים גם יסודות לרישום הספרים במפעל הביבליוגרפיה העברית שבירושלים. הילכך לא נרשמו הספרים לפי סדר א"ב של שמות הספרים אלא לפי סדר א"ב של שמות המחברים. הקוראים שאינם זוכרים שמות המחברים אלא שמות הספרים ימצאו בסוף הספר רשימה של „שמות הספרים” ומספרם ב„המחברים וספריהם”. מעלה נוספת לרשימה זו, שהיא כוללת בין „המחברים וספריהם” גם את המחברים הנוספים, המהדירים, כותבי מבואות והקדמות, וכו'.

בראש כל ערך ניתנו ציונים ביוגרפיים מדויקים של המחברים. בעבודה זו הושקע עמל רב, אבל לצערנו לא הצלחנו תמיד להשיג „ציונים” אלה : יש שמחברים אינם מעוניינים להוציא לרשות הרבים פרטים אישיים ושום השתדלות אינה מועילה. עלינו לציין כאן בצער רב, שלא יכולנו להיעזר אפילו בחברה קדישא של תל-אביב, שלא נענתה לבקשותינו המרובות. נשארו אפוא ברשימה זו מחברים חשובים שנפטרו בתל-אביב ואין כל ציון עליהם.

„המחברים וספריהם” כוללים ספרים שיצאו על-ידי מוסד הרב קוק וגם ספרים שיצאו ב ס י ו ע ו . האחרונים מסומנים בכוכב.

אחר „המחברים וספריהם” ניתנו רשימה של מאספים, כתבי-עת ואנציקלופדיות. המפתחות כוללים : מפתח שמות הספרים, רשימת המתרגמים ורשימה של סידרות (16).

נרשמו 767 * ספרים, 83 מאספים, כתבי-עת ואנציקלופדיות.

אין ספק שהמעיינים בספרי מוסד הרב קוק יפיקו תועלת מרשימה זו ותגביר את השימוש בהם.

נפתלי בן-מנחם

* מס' 157, 171, 423 הוכפלו ; 323—324 מס' כפול לספר אחד ; 491 נשמט בטעות.

יתירה ונחשב במשך דורות הרבה בין ספרי המוסר הפופולאריים ביותר (עמ' 403).
עמ' 346—360: דפוסי „בן המלך והנזיר” ותרגומיו. [29]

ר' אברהם בן משה (הרמב"ם)

פוסטאט [קאהיר], כח סיון, ד אלפים תתקמ"ו [17-6-1186] — קאהיר, יח כסליו, ד אלפים תתקצ"ח [7-12-1237].
עליו אמר אביו הגדול, ש"הוא עניו ושפל שבאנשים, מצורף אל זה טוב מדותיו והוא בעל שכל דק וטבע נאה ויהיה לו בע"ה שם בגדולים בלא ספק. אשאל מהשם יתברך שישגיח עליו וישלים עליו חסדיו” (קובץ תשובות הרמב"ם ואגרותיו, חלק ב, לפסיא תרי"ט, דף לא, ד — אגרות הרמב"ם, מהדורת דוד צבי בנעט, ירושלים תש"ן, עמ' 96).

מלחמות השם, [מאת] רבינו אברהם בן הרמב"ם, יוצא לאור על-פי כתב יד [וואטיקאן] שנכתב בחייו של המחבר. הקדמה, תולדות רבינו אברהם והערות, מאת הרב ראובן מרגליות...
ירושלים, תשי"ג [1953]. קטט עמ', [2] פאקסימילים. 8°.
(ספרית מקורות, יד)
כולל גם: „מאמר על אודות דרשות חז"ל נעתק מלשון ערבי ללה"ק” ו„אגרות”. [30]

ר' אברהם בן עזריאל

חי בבוהמיה במחצית השנייה של המאה השתים-עשרה ובמחצית הראשונה של המאה השלוש-עשרה.

* ספר ערוגת הבשם; כולל פירושים לפיוטים. חברו רבינו אברהם ב"ר עזריאל זצ"ל. יוצא לאור עפ"י כתבי יד עם הגהות והערות, מאת אפרים א[לימלך] אורבך. חלק שני...
ירושלים, „מקיצי גרדמים”, תש"ז (1947). [8], 302 עמ'. 8°.
(ספרים היוצאים לאור על ידי חברת „מקיצי גרדמים”... שנה יד לחדוש פעולת החברה והעברתה לא"י)
חלק א יצא בשנת תרצ"ט. חלק ג—ד בשנת תשכ"ג. [31]

אברמסון, שרגא

נולד בצ'אנובין [Ciechanowiec, פולין], ביום יז בכסליו תרע"ו [24-11-1915]. עלה בשנת תרצ"ו [1936].

במרכזים ובתפוצות בתקופת הגאונים; פרקים בתולדות הגאונות וראשות הגולה בארץ ישראל ובבבל ותולדות חכמים במצרים ובאפריקה הצפונית מיוסדים על כתבי יד הגניזה, מאת שרגא אברמסון... ירושלים, (תשכ"ה, 1965). 190, [1] עמ'. 8°.
כולל עשרה פרקים: א. לתולדות ראשות הגולה במאה התשיעית. ב. על

ראש הגולה ר' דוד בן זכאי (השני). ג. לתולדות הגאונות בארץ ישראל. ד. איגרת רב סעדיה לקהל מצרים. ה. איגרת רב שרירא לרב יעקב ב"ר ניסים מקירואן. ו. איגרת תנחומים של גאון. ז. איגרת רב שמואל בן חפני ל„אלוף”. ח. איגרת רב האיי גאון. ט. פרקי רב אלחנן ברב שמריה. י. רב שמריה אבי רב אלחנן. [32]

* כל שירי רבי שמואל הנגיד... (כרך ב—ג, ספר ד—ה: בן משלי — בן־קהלת. יוצא לאור על-פי כתבי־יד וספרי דפוס בצרוף מבוא, הערות ומפתחות על-ידי ש. אברמסון, תש"ח—תשי"ג).
עין: ר' שמואל הנגיד, מס' 670.

לשון רס"ג ב„אשא משלי”

בתוך: אשא משלי לרבנו סעדיה גאון... ערוך על ידי ד"ר בנימין מנשה לוי, ירושלים תש"ג.
עין: רב סעדיה גאון, מס' 516.

אגדתא דפסחא

* ספר אגדתא דפסחא כמנהג עולי תימן עם ארבעה מפרשים: א. הקדום, אשר לא נודע שם מחברו. ב. מהר"ב. ר' יחיא בשירי ז"ל. ג. מהר"י. ר' יצחק ונה ז"ל. ד. עץ חיים. ר' יחיא צאלח ז"ל. נערך הואר והוגה ותורגמו הפירושים שהיו בערבית לעברית על ידי יוסף בכה"ר דוד קאפת. יו"ל בפעם הראשונה ע"י האגודה להצלת גנוי תימן... ירושלים, תשי"ט [1959]. 16, קצו עמ'. 8°.
[33]

אגושביץ, ראובן

נולד בסיסלובין [Svisloch], פלך הורודנה, בשנת 1897. עלה בסוף שנת תשי"י [1950] והפטר ביפו בערב ראש־השנה תשי"א [11-9-1950], כשלושה שבועות אחר עלייתו.
הרב ז' גולד מספר: במשך שמיטה אחת, בזמן כהונתו כרב בקהילת, שומרי אמונה בבורופארק שבניו־יורק רבתי, ראיתי תמיד את הרב ראובן אגושביץ ז"ל בשעת תפילתו, עטוף בטליתו ומתפלל לאלהיו בדביקות יוצאת מן הכלל. כשסיים את תפילתו, ישב ועסק בתורה ובחכמה, ממש לא פסק פומיה מגירסא, למד ולימד והעמיד תלמידים הרבה, שחינך אותם להבנת התורה ויראת ה'.

אמונה וכפירה, [מאת] ראובן אגושביץ. תירגם וערך ד"ר חיים ליפשיץ... ירושלים, תשכ"א (1961). 189 עמ'. 8°.

בראש הספר: הוגה דעות דתי, מאת הרב זאב גולד (ז"ל); הקדמה, מאת פרופ' יקותיאל גינזבורג (ניו־יורק).
„מחבר הספר, אמונה וכפירה” תחם... תחומים בין המדע לבין הדת. כל אחד מהם שורר בביתו הוא, ואין טעם למלחמות ביניהם. ברם, אין זאת אומרת, שלא ייתכנו יחסי־גומלין בין המדע לדת, שאין האחד יכול לשאול

כל השנים הללו קיווה הרב מימון לההדיר את הספר בעצמו ולהוציאו לאור, אלא שמחמת טרדותיו המרובות בהנהגת העם והמדינה ועיסוקו בספרים אחרים, לא הגיע לכך. לפני כמה שנים מסר הרב מימון ז"ל את כתב-היד לידי על-מנת להעתיקו ולעבדו. האמת אומר, כי בהשקפה הראשונה היו לי פקפוקים בנוגע לחשיבותו של המדרש הזה, שנראה לי לכאורה כילקוט מאוחר שאין בו הרבה מן החידוש. ואולם עם עבודת ההעתיקה בדיקת הנוסחאות וחיפושי מקורותיו, התברר לי יותר ויותר כי יש במדרש זה משום תרומה רבת-ערך לספרות המדרשית.

[448]

מעשה ירושלמי

• מעשה ירושלמי שהעתיק ר' אברהם בן מימון. נוסח עברי על-פי דפוס קושטא, בהשוואה לדפוסים ראשונים אחרים ונוסח עברי שני על-פי כתב-יד ימיני בצרף מבוא והערות, מאת הרב יהודה ליב זלוטניק [אבידע]. ביבליוגרפיה ונוסח עברי על-פי כתב-יד בגדאדי בצרף מבוא מאת נחמיה אלוני. הקדמה והערות נוספות, מאת רפאל פטאי... ירושלים, המכון הא"י לפולקלור ואנתולוגיה, תש"ז (1946). [5], 8—113, [449] עמ' 8.

מקובסקי, צבי

קאליש [פולין], תרמ"ג [1883] — תל-אביב, ו אייר תרצ"ח [7.5.1938]. עלה בשנת תרצ"ב [1932].

* ספר ואשיבה שופטיך; מברר השאלה ע"ד סנהדרין בא"י בזה"ז עפ"י דיני התורה... מאת צבי מקובסקי, חבר משרד הרבנות למחוז יפו-תל-אביב מלפנים רב אב"ד דמליטופול והגליל... תל-אביב, תרצ"ח [1938]. [11], ה-קכו, [3] עמ' 8. [450]

מרגליות, מרדכי

ווארשא, כח תשרי תר"ע [13.10.1909] — ירושלים, אור ליום כה אדר תשכ"ח [24.3.1968]. מדרש הגדול זכה בפרס הרב קוק בשנת תש"ט.

[162]

✓ מדרש הגדול על חמשה חומשי תורה... יוצא לאור על פי כתבי יד עם חילופי נוסחאות והערות, מאת מרדכי מרגליות, בראשית-שמות, ירושלים תש"ז-תשט"ז; בראשית, הדפסה שניה, שם תשכ"ז. עיין: מדרש הגדול, מס' 402—403.

✓ תקופת הגאונים וספרותה; הרצאות ושיעורים, מאת הרב פרופ' שמחה אסף (ז"ל) ערוכים על-ידי ד"ר מרדכי מרגליות, ירושלים תשט"ז. עיין: אסף, שמחה, מס' 87—89.

מרגליות, ראובן

נולד בלבוב ביום ז בכסליו תר"ץ [30.11.1889]. עלה בשנת תרצ"ה [1935].

✓ ספר הזהר על חמשה חומשי תורה מהתנא האלהי רבי שמעון בן יוחאי ז"ל עם ספרא דצניעותא, אידרא רבא וזוטא, רעיא מהימנא, מדרש הנעלם, סתרי תורה, רזי דרוין ותוספתא ובגליון הגהות מרן מהר"ח ז"ל, דרך אמת' ונצוצי אורות' מהגר"ח אבולאי ז"ל ונלוו להם הגהות ניצוצי זהר תוכנן מסורת הזהר, ציון הכפלת כל מאמר וענין — בשלימותו, בהרחבת דברים, או בקצור ומעין תוכנו — בכל חלקי הזהר תקוני זהר וזהר חדש. השוואות עם מאמרי חכמינו ז"ל המובאים בתלמוד בבלי וירושלמי, בכל מדרשי הלכה ואגדה, תרגומים וילקוטים. ציונים לספרי רבותינו הראשונים הגאונים והפוסקים. במקום שיש התאמה ויחס להמאמרים שבזהר. תמצית דברי גדולי האחרונים בבירור שיטת הזהר להלכה. באורים והארות להרבה מאמרים סתומים אשר חנן ה' אותי צעיר התלמידים ראובן במוה"ר משה מרגליות, כרך א-ג, ירושלים ת"ש-תש"ז.

עיין: ספר הזהר, מס' 519—522.

✓ ספר זהר חדש על חמשה חומשי תורה מגילות תיקונים וליקוטים מתורת התנא האלהי רבי שמעון בן יוחאי ז"ל עם ניצוצי זהר. תוכנו

מרדכי מרגליות

שמואל קלמן מירסקי

[163]

מסורת הזהר, ציון הכפלת כל מאמר וענין — בשלימותו, בהרחבת דברים או בקיצור ומעין תכנון — בכל חלקי הזהר ותיקוני זהר. השוואות עם מאמרי חכמינו ז"ל המובאים בתלמוד בבלי וירושלמי, בכל מדרשי הלכה ואגדה, תרגומים וילקוטים. ציונים לספרי רבותינו הראשונים הגאונים והפוסקים. במקום שיש התאמה ויחס להמאמרים שבוהר. תמצית דברי גדולי האחרונים בבירור שיטת הזהר להלכה. ביאורים והארות להרבה מאמרים סתומים אשר חנן ה' אותי צעיר התלמידים ראובן במוה"ר משה מרגליות, ירושלים תשי"ג.

עין: זהר חדש, מס' 269.

יסוד המשנה ועריכתה: סקירה כללית על השתלשלותה מימות אנשי כנסת הגדולה עד חתימתה, ותכנית סדורה ממני ראובן מרגליות. הוצאה רביעית עם מלואים... תלאביב, תשט"ז [1956]. פ עמ' 8°.

[451]

לחקר שמות וכינויים בתלמוד, מאת ראובן מרגליות... ירושלים, תש"ך [1960]. עב עמ' 8°.

כולל ארבעה עשר פרקים: א. פסידונים בתלמוד. ב. אשגרת שם. ג. בדוי שם. ד. לא חכימא אנו. ה. סגנונו של רב נחמן בר יצחק. ו. סגנונו של רבא. ז. נשים שהוזכרו בתלמוד. ח. חכימא וספריא. ט. בעל הפול. י. בן קמחית. יא. הונא חברין. יב. אבא—רבא—רבה. יג. רב—רבי—רבא—רבנא. יד. בעלי דורשם.

[452]

מחקרים בדרכי התלמוד וחידותיו, מאת ראובן מרגליות... ירושלים, (תשכ"ז, 1967). קד עמ' 8°.

התוכן: א. החכמה והזקנה. ב. חמרא וחיי. ג. רב הונא ורב חסדא. ד. חכים ליה בן יוחאי. ה. אלכסנדרי לאמתו. ו. ראשי תיבות וקצורים. ז. אין מודקדין ביין נסך. ח. רבי אליעזר הגדול. ט. אין הלכה כשיטה. י. המספרים בתלמוד. יא. תלבושת התלמידים. יב. תלבושת הנשיא. יג. ר' יוחנן ור' אלעזר. יד. לאשתמוטי נפשיה קא עביד. טו. טעות גוי. טז. מסכת נדרים. יז. ה"תורה שבעל פה" על פה. יח. כהנא מסייע כהנא. יט. שתיקה לחכמים. כ. ואנא בתרא. כא. חרזים בתלמוד.

מלאכי עליון המזכרים בתלמוד בבלי וירושלמי, בכל המדרשים, זהר ותקונים, תרגומים וילקוטים עם ציונים לספרי קודש של הקבלה מאת ראובן מרגליות...

ירושלים, תש"ה (1945). [6], רצד, [1], קיד עמ' 8°.

קיד עמ': דרישות בעניני המלאכים מכתב"ד רבינו... משה קורדואירו זצ"ל.

כולל, אשר נמסר בדברי רבותינו חכמי התלמוד והמדרש על השכלים הנבדלים, מלאכי העליון המיוחד, עם ציונים לספרי קדמונינו בעלי הקבלה הנאמנה".

[454]

מלאכי עליון... (מהדורה שניה מתוקנת עם הוספות). ירושלים, (תשכ"ד, 1964). [6], ש עמ' 8°.

[455]

מלחמות השם, [מאת] רבינו אברהם בן הרמב"ם. יוצא לאור על-פי כתב"ד [וואטיקאן] שנכתב בחייו של המחבר. הקדמה, תולדות רבינו אברהם והערות מאת הרב ראובן מרגליות, ירושלים תשי"ג. עין: ר' אברהם בן משה (הרמב"ם), מס' 30.

המקרא והמסורה: קובץ מחקרים, מאת ראובן מרגליות... ירושלים, תשכ"ד (1964). פ עמ' 8°.

כולל: א. נוסח עשרת הדברות בלוחות. ב. חכמי התלמוד והמסורה בתנ"ך. ג. בקיאות בתנ"ך. ד. בקיאות בחסרות ויתרות. ה. מזמור שיר חנוכת הבית לדוד. ו. מגילת רות. ז. מגילת קהלת. ח. מגילת אסתר. ט. כתב אשורי. י. מנין פסוקי תורה. יא. מנין סדרי תורה. יב. מנין אותיות התורה. יג. דברים שבכתב אסור לאמרם בעל פה. יד. שלשלת המסורה. טו. חודש אשר בדא מלבו. טז. פשוטו של מקרא. יז. חכמי התלמוד ותרגום השבעים. יח. זבת חלב ודבש. יט. דרשו אל שלום העיר. כ. עולה ויורד באותיות. כא. שמות אישי תקופת בית ראשון והתקופה המאוחרת. כב. אותיות המספר וסודם. כג. ברית אמנה. כד. שיחתו של נביא.

[456]

המקרא והמסורה... (הדפסה שנייה). ירושלים, (תשכ"ה [1965]).

[457]

מרגליות הים מסכת סנהדרין... הארות ובאורים, חידושים ובירורים, בעמקי הלכותיה ובפרטי עניניה, מסתעפים להרבה מקצועות התורה, אשר חנן ה' אותי... ראובן מרגליות... חלק א—ב. ירושלים, תשי"ח [1958]. צו; קח דף. 2°.

[458]

ניצוצי אור: הארות בתלמוד בבלי והערות בדברי גדולי הראשונים והאחרונים מאשר חנן ה' אותי ראובן ב"ר משה מרגליות... ירושלים, (תשכ"ד, 1965). [2], [7]—[226], [2] עמ' 2°.

[459]

נר למאור: ציונים והערות, תקונים ובאורים לספר אור החיים מרבינו חיים בן עטר זצ"ל. מקור כל מאמרי חז"ל ופוסקים ראשונים המובאים בו, הערות גדולי האחרונים בבירור שיטתו להלכה, תקוני טעויות ע"פ דפוס ראשון, באורים והארות, מאת ראובן מרגליות... ירושלים, תשי"ט [1959]. כח, כד, כד, כד, כד, כד עמ' 8°.

אור החיים" על התורה הוא אחד הספרים שזכו להתחבב בכל תפוצות ישראל, אך מרוב המהדורות שהספר זכה להן, נפלו בו שיבושים רבים, שבאו על תיקנם בחיבור זה, שבו הוגה הספר על-פי הדפוס הראשון, וניציאה תק"ב שיצא בחיי המחבר. הרב מרגליות אומר: „בספר הזה שנדפס הרבה פעמים יחד עם החומש ובספר בפני עצמו נפלו הרבה שיבושים בדפוסים מאוחרים עד כי ילאה

המעין לעמוד על כוונת רבינו, ולפעמים מליצותיו הנהדרות המה כחידות סתומות להבלתי יודע על מה אדניהן הטבעו, וביחוד לאשר רבינו רמז בקצרה לדברי חז"ל בש"ס מדרשים וזה"ק ופוסקים וגם לא ציין מקור מקומם לכן מי שאינו בקי יודע אמרות חז"ל אלו לא יוכל עמוד על עומק דברי רבינו.

ספר הבהיר הנקרא מדרשו של ר' נחניא בן הקנה עם באורי אור הגנוז לאחד מתלמידי הרשב"א, אבן יקרה לרבינו מרדכי יפה, הגהות רבינו אליהו מוילנא וגלות להם אור בהיר כולל בירורי נוסחאות על פי ארבעה כתבי יד, השוואות עם מאמרי רז"ל בתלמוד מדרש וזהר, ציונים לספרי הראשונים המביאים דברי הבהיר, הערות והארות אשר חנן ה' אותי צעיר התלמידים ראובן במוה"ר משה מרגליות, ירושלים תשי"א. עיין: ספר הבהיר, מס' 518.

ספר חסידים שחיבר רבינו יהודה החסיד עם פירוש מדברי רבי סעדיה חלאוונה, רבי דוד גרינהוט ורבי דוד אפטרוד. ברית עולם, מאת רבי חיים יוסף דוד אזולאי. מקור חסד, מקורות ציונים ופירושים, מאת ראובן מרגליות, ירושלים תשי"ז; שם תש"ד; שם תשכ"ד. עיין: ר' יהודה החסיד, מס' 307—309.

* **עוללות**; מחקרים תלמודיים קצרים, מאת ראובן מרגליות... ירושלים, תשי"ז [1947], 66, [2] עמ' 8. (ספרית „במישור", יב)

שאלות ותשובות מן השמים לרבינו יעקב ממרוש על פי דפוס ראשון בתוספת תשובות מכתבי יד עם הארת היסודות של השאלות והכרעותיהן להלכה, מאת ראובן מרגליות, ירושלים תשי"ז. עיין: ר' יעקב הלוי ממרוש, מס' 327.

ספר שם עולם; ענינו להכריע ולסיים שמעתתא בכל מקום שהובא בתלמוד בבלי וירושלמי בכל המדרשים פסיקתא וזהר וילקוט שפליגי תנאים או אמוראים חד אמר הכי וחד אמר הכי ולא סיימו בתסתיים עם מבוא מקיף לברר ענין אמירת דבר בשם אומרו ודרכי ההכרעות, מאת ראובן מרגליות... ירושלים, תשכ"ב (1962). קמב, [2] עמ' 8. במבוא עומד המחבר על עיקרי הבעיה: הוויכוח בו מעט והעובדות המובאות לברר את העניין הן רבות ועשירות מאוד. המאמץ הוא להכיר את האישיות שמדובר בה במאמר מתוך מסגרת רחבה, שאם לא כן אין לזהותה, בחינת מה שאמר רב גידל: כל האומר שמועה מפי אומרה יהא רואה בעל השמועה כאילו הוא עומד לנגדו (ירושלמי שבת א, ב). הכוונה היא להתחקות על דברי האשים, ששמותיהם נזכרו יחד בראש המאמר, במקומות אחרים, לעמוד על דרכם בתפישת הדברים, על סיגנונם ועל שיטת לימודם. מובן, שדרך של חקר מעין זה דורש בקיאות גדולה וחוש מפותח בהבחנת שיטות. המחבר עובר על כל ספרות חז"ל ועומד

על כל „חד אמר הכי וחד אמר הכי" ומסביר כל מקום בצורה מעטירה ומאירה עניינים. [462]

שערי זהר; ענינו בירור שיטת הוזהר בהלכה ובאגדה, בדיעות ובמידות בהשוואה עם דברי חז"ל בתלמודים ומדרשים ויטעף לספרי הגאונים הפוסקים הראשונים עד גדולי האחרונים. נערך על סדר מסכתות התלמוד והמדרשים עם מפתח עניני מפורט ע"י צעיר התלמידים ראובן מרגליות... ירושלים, תשט"ז [1956], 354, [2] עמ' 2. [463]

ספר תקוני הזהר מהנא האלהי רבי שמעון בן יוחאי... עם ניצוצי זהר. תוכנו מסורת הזהר...; השוואות עם מאמרי חכמינו ז"ל והמובאים בתלמוד בבלי וירושלמי, בכל מדרשי הלכה ואגדה, תרגומים וילקוטים; ציונים לספרי רבותינו הגאונים והפוסקים, ראשונים ואחרונים, בבירור שיטות הוזהר להלכה; תמצית דברי גדולי המפרשים בפשט שבסוד; באורים והארות להרבה מאמרים סתומים אשר חנן ה' אותי... ראובן במוה"ר משה מרגליות, תל-אביב תש"ח. עיין: תקוני הזהר, מס' 700.

מרגליות, רחל

נולדה ביום כד בניסן תרע"ד [20.4.1914] בווישי (Veisiej, ליטא). עלתה בשנת תרצ"ב [1932]. אלמנתו של פרופ' מרדכי מרגליות ז"ל.

* **אחד היה ישעיהו**, מאת רחל מרגליות... ירושלים, תשי"ד [1954], [2], 182, [1] עמ' 8. [464]

מרגלית, דוד

נולד בגרושקה [Greeshka, פודוליה], ביום ו בתשרי תרמ"ט [11.9.1888]. עלה בשנת תרפ"ז [1927].

חכמי ישראל כרופאים, מאת ד"ר דוד מרגלית... ירושלים, תשכ"ב (1962). 222 עמ' 8.

תוכן העניינים: הרפואה במקורות חז"ל; שמואל אסיא; רב (כרופא); רב האי גאון; רבי יהודה הלוי; הרמב"ם (רבנו משה בן מימון); הלכות שמירת הבריאות להרמב"ם והשפעתן; הילת האגדה על הרמב"ם הרופא; הרמב"ן (רבינו משה בן נחמן); דון יהודה בן יצחק אברבנאל; ר' בנימין מוספאי; ר' יצחק למפרונטי; בעלי שם כרופאים עממיים; הרפואה בעולם החסידות; הפסיכולוגיה ומקומה בחסידות חב"ד; גדולי החסידות כרופאים.

חלקם של גדולי ישראל שבכל דור ודור בפיתוחה ובטיפוחה של חכמת הרפואה על כל ענפיה ומקצועותיה. המחבר אומר: אנו נסינו כאן לשרטט בקיום כללים את המיוחד שבדמותו של כל אחד כרופא, שנוסף לגדולתם